

Årets opiumskörd är 50 procent större än i fjol. Det gör att Afghanistan idag i princip har världsmonopol på opium- och heroinkonsumtionen.

Rekordskörd av opium

TEXT: BÖRJE ALMQVIST

Opium- och heroinhandel finansierar till stor del upproret mot de utländska trupperna i södra Afghanistan. Samtidigt skor sig regeringsrepresentanter och lokala krigsherrar på narkotikahandeln.

Årets opiumskörd, 6 100 ton, är den största i världen någonsin. Det har gjort att Afghanistan med sina drygt 90 procent av världsmarknaden i praktiken har fått monopol på heroinhandeln. Skörden överstiger världskonsumtionen med hela 30 procent. Den 50-procentiga ökningen sedan förra året har i huvudsak skett i fem sydliga provinser, framförallt i Helmand som står för drygt 40 procent av produktionen, tätt följt av Kandahar och Uruzgan,

där det har pågått krig sedan länge mellan talibaner och den USA-ledda koalitionen. Numera opererar den Nato-ledda Isaf-styrkan i området.

FN:s antinarkotikaorgan, UNODC, hävdar i sin senaste rapport att södra Afghanistan visar tydliga tecken på begynnande kollaps med storskalig narkotikaproduktion och handel, uppror och terrorism, kriminalitet och korruption.

I Helmandprovinsen beskyddar talibanerna de bönder som odlar opium, enligt UNODC.

– Det finns bevis för att upprorsmän tvingar bönder att odla opium och ger rådgivning och hjälper bönderna att odla opium, säger Antonio Maria Costa på UNODC i en intervju med FN:s nyhetstjänst i september.

Enligt honom har talibanerna erbjudit sitt skydd till de bönder som

ökar opiumodlingen samt att de tar betalt för beskydd av opiumkonvojer genom de gränsområden de kontrollerar. Därför vill UNODC att utvecklingshjälpen ökar.

I rapporten föreslår UNODC att ju mer en distriktschef eller provinsledare gör för att eliminera opium och stoppa korruptionen, desto större resurser bör de få. Det skulle dels hjälpa de fattiga bönderna och dels skapa tillförsikt för skattebetalarna i väst som finansierar biståndet.

– Om vi tappar provinsledarnas stöd kommer upprorsrörelsen att ha obegränsad tillgång till fotsoldater och inga resurser kommer att finnas för att bekämpa dem, säger Costa.

När Tom Coghlan, journalist på brittiska tidningen Independent, talade med lokalbefolkningen i Kandahar i augusti anklagade man väst för brutna löften och klagade bittert

LENNART BERGGREN

finansierar kriget

på bristen på valmöjligheter. Enda möjligheten till arbete är opiumodling och att slåss på talibanernas sida.

Costa anklagar inte bara talibanerna. Den före detta guvernören i Helmandprovinsen, Sher Mohammad Akhund, anklagas för att de sista månaderna innan han avsattes ha uppmanat bönderna att odla mer opium.

Dessutom hävdar Costa att den afghanska regeringen inte gör tillräckligt för att sätta åt profitörerna och att dess påståenden om brist på bevis bara är en dålig ursäkt. Själv anser han att det finns bevis så det räcker.

– Knacka på dörrarna till de stora husen. Fråga hur de kan ha råd att leva i lyx med en lön på 1 300 kronor i månaden. Det krävs inget geni för att se vad som händer, sa Costa till nyhetsbyrån AFP i september.

Enligt amerikanska underrättelsesdokument, som hittades på min-

neskort stulna från den amerikanska Bagrambasen utanför Kabul i början av året, är flera parlamentsledamöter huvudfigurer i narkotikahandlingen.

Även ett antal ministrar utpekas som inblandade i narkotikahandeln, däribland vice inrikesministern, ansvarig för narkotikabekämpning.

Ministern tillbakavisar anklagelserna men hittills har ingen narkotikahandlare av större dignitet arresterats av myndigheterna.

Vid sidan av talibanerna finns det narkotikamiliser och krigsherrar som de allierar sig med vid behov. Enligt president Karzai ligger även en del av knarkbaronerna bakom väpnade attacker mot skolor och biståndsarbetsområden i de knarkproducerande områdena.

Enligt uppgift från ett högre Nato-befäl finansierar även rika narkotikahandlare upproret och de hävdar

att hotet mot opiumekonomin i söder driver bönderna till talibanerna.

Rykten har spridits om att de Nato-ledda Isaf-styrkorna, som tog över de USA-ledda koalitionsstyrkornas operation i södra Afghanistan i augusti, ska förstöra opiumfält.

Ryktena har ökat motståndet mot de utländska styrkorna och många fattiga bönder som livnär sig på opiumodling har nu skrämmts och ser talibanerna som sina beskyddare mot de utländska soldaterna.

Att befälhavaren för Isaf-styrkorna klart sagt ifrån att de inte tänker förstöra några opiumfält, eftersom de inte vill ruinera bönderna har inte nått fram.

Ryktena kan ha spärts på av att USA i år sponsrade ett anti-narkotika program i södra Helmand. Detta utan att först ha utvecklat en infrastruktur i området och givit bönderna alterna- ▶

► tiva försörjningsmöjligheter.

Afghanistanexperten, professor Barnett Rubin, ansåg i en intervju med den brittiska tidningen Guardian nyligen att detta var helt fel väg. "Naturligtvis ser bönderna talibanerna som sina beskyddare och droghandlarna bidrar givetvis också med pengar till talibanerna.

Genom att sätta opiumbekämpning först istället för utveckling så har vi vänt bönderna i vissa områden emot oss och drivit dem i armarna på terrorister", menar Rubin.

UNODC uppmanar Isaf-styrkorna att engagera sig i narkotikabekämpningen.

– Jag uppmanar den afghanska armén och de Nato-ledda Isaf-styrkorna att förstöra heroinlaboratorierna, upplösa de öppna opiumbasarerna, attackera opiumkonvojerna och lagföra de stora handlarna, säger Antonio Maria Costa.

Han anser att guvernörerna och polischeferna i de opiumodlande provinserna ska avsättas och åtalas. Inte som i fallet Akhund, belönas av president Karzai med en plats i parlamentets överhus efter det att denne avsatt honom på grund av hårda internationella påtryckningar.

Costa anser också att Nato ska hjälpa till att förstöra de opiumodlingar de träffar på. Den afghanska anti-narkotikaministern Habibullah Qaderi motsatte sig Costas uppmaning när den framfördes vid en presskonferens i Bryssel i början av september.

Den afghanska regeringens strategi är att den ska leda anti-narkotikaoperationerna och att de Nato-ledda Isaf-styrkorna enbart ska delta när regeringen begär hjälp.

2,9 miljoner människor (cirka 13 procent av befolkningen) uppskat-

tas vara inblandade i opiumodlingen och är potentiella motståndare till den utländska militära närvaron om trupperna försöker omintetgöra deras försörjning.

I år är det bara sex av 34 provinser som är opiumfria. I åtta provinser (bland annat Balkh och Sar-i-Pul där de svenska Isaf-styrkorna är stationerade) minskade odlingen.

Under senare år har tanke-smedjan *Senlis* gjort sig internationellt känd genom att propagera för legaliserad opiumodling för medicinskt bruk. Detta för att få bukt med den illegala marknaden. Det avfärdas av UNODC som menar att det

skulle ta en hel generation innan en organisation som säkert klarar av en sådan operation skulle finnas på plats. Dessutom råder ingen brist på morfin för medicinskt bruk på världsmarknaden.

Att bönderna skulle börja odla för den legala marknaden istället för åt narkotikamaffian finner UNODC helt osannolikt eftersom opiumbönderna bara skulle få en femtedel av intäkterna för legalt odlat opium. Inte ens i Indien, som i motsats till södra Afghanistan inte befinner sig i ett krig med en genomkorrupt statsapparat, har programmet fungerat utan svinn till den illegala marknaden. Ett flertal indiska opiumfarmer har fått sina licenser indragna eftersom de sålt till narkotikamaffian.

Enligt den afghanska nyhetsbyrån Pajhwok News förbjöd de afghanska myndigheterna nyligen Senlis att fortsätta med sin verksamhet i Afghanistan. Tills nu har de haft ett stort kontor på lyxhotellet Interkontinental i Kabul. Senlis har i ett pressmeddelande förnekat att de beordrats lägga ned verksamheten i Afghanistan. ■

” Jag uppmanar den afghanska armén och de Nato-ledda Isaf-styrkorna att förstöra heroinlaboratorierna, upplösa de öppna opiumbasarerna, attackera opiumkonvojerna och lagföra de stora handlarna.